

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ-МІЖНАРОДНИКІВ

Гондюл В. П.

Інститут міжнародних відносин Київського університету імені Тараса
Шевченка, м. Київ, Україна

Сучасний етап розвитку інформаційної цивілізації вимагає від кожної країни відповідної перебудови її системи міжнародних відносин, орієнтованої на використання новітніх досягнень інформаційних технологій. Одним з важливих компонентів цієї перебудови є підготовка кадрів для галузі зовнішніх відносин держави, які володіють уміннями та навичками пошуку, обробки, аналізу міжнародної політичної та економічної інформації. У 1993 році в Інституті міжнародних відносин Київського університету імені Тараса Шевченка відкрита кафедра міжнародної інформації, а у рамках напряму вищої освіти "міжнародні відносини" розпочата підготовка фахівців за спеціальністю "міжнародна інформація".

Основним завданням кафедри є проведення наукових досліджень в галузі міжнародної інформації й інформаційно-аналітичне забезпечення підготовки фахівців із міжнародних відносин, міжнародного права, міжнародних економічних відносин, міжнародної інформації. Кафедра забезпечує читання лекцій і проведення лабораторних, практичних і семінарських занять з дисциплін "Основи інформатики та обчислювальної техніки", "Міжнародна інформація", "Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики", "Конфліктологія та теорія переговорів", "Міжнародні інформаційні системи та технології" для усіх спеціальностей Інституту міжнародних відносин. Навчальний план спеціальності "Міжнародна інформація" включає також дисципліни "Математичні основи інформаційних технологій", "Обробка даних на ЕОМ", "Теорія прийняття рішень", "Основи теорії інформації", "Бази даних", "Математичне моделювання та прогнозування у міжнародних відносинах", "Архітектура комп'ютерних систем та сучасні засоби телекомунікацій", "Інтегровані структури та експертні системи у міжнародних відносинах" та ряд інших нормативних дисциплін і спецкурсів спеціалізацій "Міжнародні інформаційні системи та технології", "Інформаційна безпека", "Інформаційний менеджмент".

Наукові дослідження та навчальна робота кафедри спрямовані на розробку й впровадження новітніх досягнень в галузі комп'ютерних та інформаційних технологій.

П'ять навчальних класів лабораторії обчислювальної техніки й інформаційних систем (понад 50 робочих місць) оснащені сучасними комп'ютерами (платформи Intel 486, Pentium) та базовим програмним забезпеченням (Windows 95, Microsoft OFFICE 97). У трьох з п'яти класів комп'ютери об'єднані в локальні мережі, і за допомогою сучасного обладнання залучені до роботи в глобальній мережі Інтернет і електронній пошті УКРМЕЙЛ

(стандарт X.400). Система X.400 використовує в якості транспортного середовища мережу X.25 (УКРПАК), що дає можливість одержати високу надійність і вірогідність повідомлень навіть при низькій якості первинних каналів зв'язку. Сьогодні користувач УКРМЕЙЛ може відправляти повідомлення своїм колегам, що працюють у світових системах електронних пошт Atlas, MCI, Sprint, Internet, а також адресатам, що мають тільки телекс або факс. Час доставки повідомлень складає 1-5 хвилин за кордон і до 1 хвилини по Україні. Провайдер послуг - СП "ІФОКОМ". В цьому році виконуються роботи з підключення до Internet за допомогою системи DirecPC, принцип роботи якої полягає в тому, що користувач передає в мережу невеликі за обсягом запити, які через модем і далі за телефонними каналами доходять до місця призначення, а інформація, що отримується, передається користувачу через супутник зв'язку Операційного центру DirecPC. Прийомна параболічна антена, яка підключена через адаптер DirecPC до серверу локальної мережі, приймає супутниковий сигнал, і необхідна інформація подається на комп'ютер користувача. Таким чином забезпечується прийом інформації зі середньою швидкістю до 400 КБіт/с.

У класах базової комп'ютерної підготовки в рамках дисципліни "Основи інформатики та обчислювальної техніки", а також комп'ютерної практики, студенти Інституту засвоюють навички роботи з операційною системою Windows 95 та такими додатками Microsoft Office 97 як Word, Excel, PowerPoint, Shedule+, Access їхнього спільного використання за допомогою Office Binder. Після першого курсу кожен студент має можливість готувати реферати, курсові роботи, роботи на конкурси студентських наукових праць, виконані з використанням комп'ютерних програмно-технічних засобів. Протягом 1998/99 навчального року планується впровадження в навчальний процес операційної системи Windows 98.

У класах, підключених до Інтернету, у рамках дисципліни "Міжнародні інформаційні системи та технології", а також під час самостійної роботи, студенти мають можливість роботи в режимах електронної пошти, телеконференцій, WWW (World Wide Web) з відкритими ресурсами глобальних інформаційних мереж. Такий же клас встановлено у науковій бібліотеці Інституту. У цьому класі також реалізована автоматизована бібліографічно-довідкова система. Таким чином забезпечується своєчасний доступ до законодавчих та нормативних документів, політичної й економічної інформації, навчально-методичних матеріалів.

Обробку інформації студенти здійснюють за допомогою засобів автоматизованого перекладу, анотування та реферування, експертних систем. У лабораторії використовуються: система перекладу Stylus for Windows, яка забезпечує переклад текстів, що враховує синтаксичні, морфологічні й семантичні зв'язки; засоби підтримки україномовних користувачів РУТА 2.12, Твір, ОРФО 1.0 + та інші. Системи автоматизованого анотування, реферування та підтримки прийняття рішень - авторські розробки співробітників лабораторії й студентів.

У стадії розробки знаходиться автоматизована інформаційно-довідкова та інформаційно-пошукова система "Увесь світ", у якій передбачається

реалізувати базу даних країнознавства, засоби формування звітів. Ця система може бути використана як у навчальних цілях, так і для проведення науково-дослідних робіт. Впроваджені в навчальний процес мультимедійні видання енциклопедії "Британіка", інтерактивного географічного атласу світу та інші мультимедійні навчальні посібники.

Для моделювання розвитку міжнародних політичних та економічних відносин використовується пакет програм International Futures Simulation (Ifs - 90), розроблений у США (університет Колорадо) та адаптований для умов України, й динамічна модель "Імперіалізм", яка інтегрує елементи менеджменту, торгівлі, досліджень, дипломатичних маневрів та воєнних завоювань, і, за визначенням вчених Гарвардського університету, є однією з найкращих імітаційних навчальних моделей.

Використання сучасних інформаційних технологій є ефективним засобом підготовки фахівців, у тому числі й навчання іноземним мовам у сполученні зі спеціальною підготовкою.

Сучасні інформаційні технології при вивченні іноземних мов дозволяють забезпечити:

- проведення аудиторних занять і самостійної роботи з розвитку навичок усного мовлення;
- поповнення активного словникового запасу;
- навички двостороннього перекладу;
- перевірку орфографії;
- аналітичну обробку повідомлень;
- синтез документів;
- перевірку знань (тестування).

Найвища ефективність застосування комп'ютерних інформаційних технологій у мовній підготовці досягається при їх комплексному, системному використанні.

Системний підхід комп'ютерної організації навчального процесу базується на єдності технічних засобів, інформаційного, програмного, методичного й організаційного забезпечення, реалізованого у вигляді автоматизованих робочих місць (АРМ).

Основою технічного забезпечення є персональний комп'ютер, оснащений додатковими пристроями. Технічні вимоги до комп'ютера: обсяг оперативної пам'яті - не менше 16 Мб (бажано 32 Мб), обсяг жорсткого диска - не менше 850 Мб, програвач компакт-дисків, звукова карта, підсилювач з акустичними колонками або головними телефонами, модем, мережева карта.

Інформаційне забезпечення складають словники, бази даних і бази знань, реалізовані на компакт-дисках, а також у вигляді розподілених баз.

Програмне забезпечення складають засоби базового програмного забезпечення та пакети прикладних програм (інформаційно-довідкові й інформаційно-пошукові системи, програми-перекладачі, експертні системи, навчальні системи тощо).

Методичне забезпечення розробляється враховуючи специфіку фаху користувача.

Організаційно система реалізується у вигляді окремих автономних АРМ, об'єднаних у локальну мережу, та підключених до глобальної мережі.

Проведення занять з розвитку навичок усного мовлення базується на використанні навчальних систем, реалізованих на компакт-диску або в мережі. Їхньою особливістю є поєднання текстової, аудіо- та відеоінформації, включаючи анімацію. Навчальні системи реалізують, як правило, у якості аніматора таких носіїв мови, які забезпечує правильну і чітку дикцію. Студент працює в індивідуальному режимі та ритмі.

Особливо ефективно використання таких систем для поповнення словникового запасу, правильного формування граматичних конструкцій.

Навички двостороннього перекладу забезпечують програми-перекладачі.

Аналітичну обробку повідомлень забезпечує постановка задачі пошуку в різноманітних базах даних необхідної документальної та фактографічної інформації (за ключовими словами, атрибутами, подіями, рубриками тощо).

Набуття навичок синтезу документів забезпечується сумісним використанням інформаційно-пошукових, експертних систем, а також текстових редакторів і процесорів, електронних таблиць і інших засобів Microsoft Office.

Системи автоматизованого тестування дозволяють реалізувати тести як із вибірковими відповідями, так і з відповідями, що вільно конструюються.

Кафедра міжнародної інформації спільно з кафедрою іноземних мов та іншими кафедрами Інституту розробляє проект створення комплексної автоматизованої системи комп'ютерного навчання в галузі міжнародних відносин, реалізація якого запланована до 2000 року.

Наукові та навчально-методичні розробки кафедри міжнародної інформації закладають основи технології дистанційного навчання для підготовки та перепідготовки кадрів у сфері міжнародних відносин, технології, яка стане домінуючою у ХХІ столітті.